

Studiekvalitetsmelding 2020

Det medisinske fakultet, mai 2021

Forrige studiekvalitetsmelding ble skrevet i april 2020, da vi var i startfasen av det som viste seg å bli en langvarig koronapandemi. Rapporteringsåret ble derfor sterkt preget av dette, men til tross for alle utfordringene dette førte med seg, har fakultetet greid å gi alle studenter et tilfredsstillende undervisningstilbud. På nåværende tidspunkt står ingen studenter i fare for å bli forsinket i studieløpet på grunn av manglende undervisning. Noe utviklingsarbeid har måttet ligge på vent, blant annet innen internasjonalisering, men dette vil bli gjenopptatt høsten 2021.

I studiekvalitetsmeldingen for 2019 ble Alrek helseklynge, Vestlandslegen, implementering av RETHOS og ny studieplan i odontologi trukket fram som satsingsområder for 2020. I august 2020 overtok UiB det nyeste bygget i Alrek helseklynge, der blant andre vårt Institutt for global helse og samfunnsmedisin flyttet inn samme måned. Helseklyngen har blitt et viktig samlingspunkt. I juni i år planlegges en studentkonferanse for studenter på masternivå fra ulike studieretninger innen helse under Alrek-paraplyen.

For medisin, odontologi, tannpleie, farmasi og klinisk ernæringsfysiologi implementeres nye felles nasjonale retningslinjer (RETHOS) fra og med studieåret 2021/22. Programmene har brukt det siste året på å gjøre endringer i sine studieplaner i tråd med dette. Medisin og tannpleie er nå, i samarbeid med NOKUT, i gang med å evaluere implementeringen av RETHOS i sine program.

Når det gjelder mulig studietilbud innen kiropraktikk, venter fakultetet fremdeles på at regjeringen skal ta en beslutning om oppretting av en slik utdanning. Det har ikke skjedd endringer i status for dette det siste året.

Meritteringsordningen for fremragende undervisere ved fakultetet ble opprettet i 2020, og hadde første utlysning med frist 1. oktober. Ved søknadsfrist forelå det 18 søknader, og vi er i skrivende stund i ferd med å ferdigstille vurderingene av søkerne og innstillingen. Ordningen skal lyses ut også i 2021, 2022 og 2023, og deretter annethvert år fra 2025.

Hovedkonklusjoner fra fakultetets dialogmøte med programutvalgene

De fleste studentene ved MED studerer ved profesjonsutdanninger som er knyttet til flere institutt, og programutvalgene er fakultetsorgan. Fakultetet gjennomfører dermed dialogmøter, som fastsatt i studiekvalitetssystemet, med programutvalgene som er sammensatt av representanter fra instituttene.

Felles dialogmøte mellom fakultetet og programutvalgene ble gjennomført i mars 2021. Alle programutvalg har også levert skriftlige egenvurderinger til fakultetet. Punktene nedenfor er basert på dialogmøtet samt disse egenvurderingene.

Grunn- og profesjonsutdanningene:

- Programutvalg for odontologiske fag: odontologi- og tannpleiestudiet har vært særlig rammet av koronapandemien, fordi studentklinikken har vært sårbar for smitte og nedstenging. De har allikevel greid å gi studentene den undervisningen som trengs for å hindre at studenter blir forsinket i studiet som følge av pandemien. Har tidligere hatt fokus på å hindre frafall på tannpleie, og fortsetter med dette bl.a. gjennom mentorordningen

(omtalt senere i meldingen). Høye opptakstall på odontologi i 2020 i kombinasjon med foreløpig lite frafall vil kunne gi plassutfordringer i klinikken de kommende årene.

- Programutvalg for medisin: Medisinstudiet er et omfattende studieprogram med mange fagansvarlige, og programutvalget jobber for tiden med en bedre samkjøring av de ulike semestrene for å sikre at undervisningen er godt koordinert mellom semestrene. Programutvalget ønsker også å sette fokus på vurdering fremover, blant annet ved å utrede mer formativ vurdering og hyppigere tilbakemelding til studentene underveis i semestrene.
- Programutvalg for ernæring: bachelor human ernæring og master klinisk ernæring opplever lite frafall, men noe mer på master i human ernæring. Fra studieåret 2021/22 vil RETHOS gjelde for første studieår på bachelor i human ernæring og master i klinisk ernæring, og programmene er i ferd med en gjennomgang av alle emnebeskrivelser på både bachelor og master for å sikre at RETHOS-kravene oppfylles. Dette arbeidet vil fortsette i hele studieåret 2021/22.
- Programutvalg for farmasi: som tiltak for å øke gjennomføringen på farmasistudiet har programmet gjennomført prosjekt FARMPROF som ble tildelt insentivmidler for studiekvalitet fra UiB i 2020. Tilbakemeldinger fra farmasistudentene har i flere år vært at det kan være vanskelig å se alle sammenhenger i studiet – spesielt de første årene med mange basalfag ved to forskjellige fakultet. For å avhjelpe dette, søkte farmasistudiet om midler til å involvere en medarbeider fra praksisfeltet til å bistå studieprogrammet med å innføre et digitalt, langsgående emne som kunne tilføre et "farmasøytfokus" på temaene som undervises. Programutvalget ser ellers at pandemien har bidratt til at man har fått etablert nye og bedre vurderingsformer. Det ble også satt stor pris på at Samfunnsfarmasi mottok UiBs Uglepris i 2020.

Masterprogrammene:

- Programutvalg for helsefag: masterprogram i helse og samfunn hadde sitt andre opptak høsten 2020. De opplever at mange av studentene på programmets første avgangskull har søkt utsettelse på innlevering av masteroppgaven, og hovedårsaken til dette er vanskeligheter med innsamling av data under pandemien. Studieprogrammet vil følge opp disse studentene tett. Ved masterprogrammet i manuellterapi fullfører nesten alle på normert tid, og dette programmet har vært mindre påvirket av korona. Programutvalg for helsefag har generelt hatt stort fokus på studentaktiv læring, og opplever at dette er oppnåelig også ved digital undervisning, men at dette krever ekstra forberedelse.
- Programutvalg for biomedisin: masterprogram i biomedisin opplever at det er stor variasjon i førsteårsstudentenes erfaringer med praktisk laboratoriearbeid, og planlegger fra høsten 2021 mer opplæring i dette i første semester. For å bidra til økt gjennomføring på normert tid i programmet har man innført to statussjekkpunkt i løpet av andre år for å diskutere studentens progresjon.
- Programutvalg for global helse: masterprogram i global helse vurderte også før koronapandemien å legge om deler av undervisningen fra å foregå på campus til å bli nettbasert. Årsaken til dette er at de etter at kvoteordningen utgikk opplevde at studenter fra lavinntektsland ikke lenger takker ja til studieplass. Ved større andel digital undervisning kan disse studentene igjen få et reelt studietilbud, og dette utredes nå videre. Programmet har også etablert en seminarrekke der studentene legger fram eget masterprosjekt som tiltak for å øke andelen studenter som gjennomfører på normert tid.
- Programutvalg for erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi jobber med å få på plass flere veiledningskrefter for studentene, og er i prosess med å ansette en ny ressurs for dette. Programmet har normalt stor vekt på studentaktive

læringsformer, med mye fysisk oppmøte der det forventes at studentene bidrar aktivt, blant annet med erfaringer fra egen jobb i helsesektoren. Programmet vil i løpet av året gjennomføre en evaluering blant studentene som fikk opptak i 2020 om hvordan dette har fungert under korona, der det aller meste har gått digitalt.

Satsingsområder for 2021

Vestlandslegen er fremdeles en sentral satsning for fakultetet. Høsten 2020 fikk fakultetet totalt 35 nye studieplasser, blant dem 20 på medisinstudiet. Fakultetet har valgt å bruke disse plassene på studenter som etter hvert skal gå over i den nye studiemodellen Vestlandslegen. 20 av medisinstudentene som ble tatt opp høsten 2020 skal dermed etter sitt tredje studieår fortsette studieløpet i Stavanger.

Det er rigget en prosjektorganisasjon ved fakultetet for ivareta arbeidet med Vestlandslegen, og samarbeidspartnere fra foretakene i Helse Vest deltar aktivt. De tre arbeidsgruppene har mandat som ivaretar planlegging av studieår 1-3 i Bergen, studieår 4-6 i Stavanger og studieår 4-6 i Fonna og Førde. Arbeidet følger tentativ tidsplan angitt av fakultetsstyret i august 2020, og gitt tildeling av ytterligere nye studieplasser i medisin, kan et første ordinært opptak til studiemodellen iverksettes tidligst fra 2023.

Høsten 2020 ble den videre prosessen for implementering av den nye studieplanen i odontologi besluttet i tett dialog mellom Institutt for klinisk odontologi (IKO) og Det medisinske fakultet. For årene 2021/2022 vil gjennomføring av den nye studieplanen ha høy prioritet. Det legges opp til en prosess med bred involvering fra fagseksjoner, administrasjon og studenter.

Gjennomførte og planlagte emne- og programevalueringer

Det er gjennomført 56 emneevalueringer som er lastet opp i studiekvalitetsbasen. Bachelorprogram i tannpleie, Integrert masterprogram i farmasi, Masterprogram i human ernæring og Erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi skulle gjennomføre programevalueringer i 2020, men fikk utsatt frist som følge av koronapandemien. Disse fikk ny frist 1. mai og har nå levert sine evalueringer som skal vurderes for reakkreditering i studiekvalitetskomiteen senere i mai. I 2021, med frist 1. november, skal bachelor i human ernæring, masterprogram i klinisk ernæring, masterprogram i manuellterapi, masterprogram i biomedisin, master i global helse og medisinstudiet evalueres.

Budsjettprioriteringer (endringer)

- **Innovasjonssenteret (medisinsk inkubator):** UiB innovasjonsinkubator, i nybygg ved Bygg for Biologiske Basalfag (BBB).
- **Helselederlinjen** vil gi høy prioritet forutsatt at programmet får startbevilgninger – først og fremst i form av nye stillinger.
- Både helselederlinjen og **Vestlandslegen** krever endringer i undervisningsarealer. I budsjettforslaget for 2021 har fakultetet bedt om at UiB bidrar med 50 millioner kroner over 5 år for oppbygging av samarbeid i Stavanger om utdanning av leger. Fakultetet trenger midlene for å kunne bygge opp en bærekraftig og kvalitetsmessig god utdanning de siste 3 årene av medisinstudiet i Stavanger.
- **Mentorordningene** oppskaleres betydelig fra høsten 2021.

Studieportefølje og dimensjonering – programopprettinger og nedlegginger

Som del av Utdanningsløftet 2020 fikk fakultetet høsten 2020 20 nye studieplasser på medisin, 5 på farmasi, 5 på master i biomedisin og 5 på master i klinisk ernæring. Alle disse nye plassene ble fylt i

opptaket høsten 2020, med unntak av masterprogrammet i klinisk ernæring. Fakultetet hadde samtidig et særlig høyt opptak til profesjonsutdanningene, slik at vi samlet sett har fylt de plassene vi har fått tildelt.

Masterprogram i helseledelse - Helselederlinjen ble vedtatt opprettet av Universitetsstyret i november 2020. Det overordnede konseptet for utdanningen er et toårig masterprogram etter modell av forskerlinjene innen medisin og odontologi som tilbys ved de fire medisinske fakultetene. Studiet skal lede frem til dobbel mastergradskompetanse gjennom et integrert løp – en autorisasjonsgivende helseutdanning og en lederutdanning. Målgruppen er studenter ved de fem- og seksårige profesjonsutdanningene i medisin, psykologi, odontologi, farmasi, klinisk ernæring og veterinærmedisin i Norge. Programmet vil igangsettes og lyses ut når fakultetet er tildelt nye studieplasser.

Fakultetet planlegger ingen opprettinger eller nedlegginger av program i løpet av det inneværende året.

Tiltak for økt gjennomføring på normert tid

Høsten 2020 startet fakultetet opp mentorordninger for farmasi og tannpleie, i tillegg til den eksisterende ordningen for andre- og tredjeårsstudenter på medisin. Begge studieprogram opplever at oppmøtet har vært varierende, og at digitale mentormøter er mindre populære. Spesielt førsteårsstudentene ønsker arrangement med fysisk oppmøte, og vi håper på at flere fysiske mentormøter høsten 2021 kan være et godt tiltak.

Fra og med høsten 2021 utvides mentorordningen til å omfatte førsteårsstudenter også på odontologi, bachelor i human ernæring og medisinstudiet. Fakultetet lyste ut mentorstillingene for studieåret 2021-22 i april 2021, og er i gang med prosessen med å ansette mentorer. Det kommende året vil vi ha større fokus på koordinering og erfaringsdeling mellom de ulike programmenes mentorordninger.

Studentaktive og varierte undervisnings- og vurderingsformer

Alle studieprogram har hatt fokus på å opprettholde et minimum av studentaktive og varierte undervisningsformer også ved digital undervisning, men de fleste opplever dette som krevende. For odontologistudiet legger den nye studieplanen som nå implementeres til rette for mer varierte undervisnings- og vurderingsformer og større involvering fra studentene i planlegging og gjennomføring av pasientbehandling.

Fakultetet har stort fokus på digitalisering av utdanningen, og det er investert relativt store summer til innovativ programvare for flere fag og temaer. I løpet av 2021 skal vi ferdigstille en læringslab for anatomi og fysiologi, med et stort utvalg læremidler, både analoge og digitale, inkludert VR. Det er inngått et samarbeid med VID om felles bruk av VR læringsarena i lokaler på Haraldsplass. Til sammen er det investert nærmere 6 millioner kroner i nye undervisningstiltak (programmer, oppgradering av teknologi etc) i studieåret 2020/2021.

Som farmasistudiet påpeker i sin egen vurdering, har pandemien også ført til at man har fått etablert nye, mer relevante vurderingsformer. Flere emner på flere studieprogram har permanent gått bort fra skriftlig skoleeksamen og gått over til andre vurderingsformer som mappevurdering eller kombinasjon av skriftlige og muntlige eksamener.

Handlingsplaner

Som omtalt i tidligere studiekvalitetsmeldinger er både gjennomførte tiltak og planlagte satsinger ved fakultetet godt forankret i UiBs handlingsplan for utdanning og i UiBs klyngesatsinger. For

profesjonsutdanningene pågår i tillegg det nasjonale arbeidet knyttet til RETHOS, som også innebærer at nasjonale retningslinjer i noen grad vil påvirke utviklingen av disse utdanningene.

Utviklingsavtale med KD

Videreutvikling av studieprogram innen marin, klima og energiomstilling, globale samfunnsutfordringer

Studieprogrammene Masterprogram i global helse og Masterprogram i Helse og samfunn er sentrale utdanninger knyttet til satsingen på globale samfunnsutfordringer. Masterprogrammet i helse og samfunn vil foreta en programevaluering og eventuelt gjøre justeringer i programmet etter tredje år med opptak, høsten 2021.

Økt gjennomstrømming i studieprogrammene

Fakultetet gjennomførte høsten 2020 og våren 2021 en risikovurdering av gjennomføring og frafall i grunnstudiene. Undersøkelsene som lå til grunn for risikovurderingen viste blant annet at bachelorprogrammet i human ernæring, som har hatt de høyeste frafallstallene på fakultetet, har hatt en markant og kontinuerlig nedgang i frafall fra 2014 til kullene som fikk opptak i 2016, 2017 og 2018. Bachelorprogrammet i tannpleie har ved gjentatte anledninger også blitt trukket frem som «frafallssyndere» ved fakultetet, og på dette programmet ble det fra 2019 satt inn tiltak for å få ned frafallet. Tiltakene var, i tillegg til innføring av mentorordning, blant annet å endre undervisnings- og vurderingsform i et emne i første studieår, og å flytte på eksamener for jevnere studiebelastning gjennom året.

Ett tiltak for økt gjennomstrømming på de øvrige programmene er mentorordningene som fra høsten 2021 tilbys alle førsteårsstudenter på grunn- og profesjonsstudiene.

Andel kandidater med utvekslingsopphold som del av grad

I 2020 var det få studenter som reiste på utveksling på grunn av koronapandemien. Fakultetet har avlyst all utveksling i kliniske fag også i 2021, men jobber videre med å øke mulighetene for og omfang av utvekslingsopphold blant våre studenter. Fakultetet deltar med flere studieprogram i Sas pilotprosjektet for økt mobilitet.

Søknadsaktivitet og gjennomslag i nasjonale utlysninger

Fakultetet har i 2020 mottatt midler fra Diku til flere prosjekter:

- Prosjektet FREMFARM ble tildelt midler for 2021-23 og er et relativt stort satsningsområde for farmasi de kommende årene. Målet med prosjektet er å utdanne farmasøyer til å møte morgendagens utfordringer. Det er ansatt en post-doc med pedagogisk kompetanse i 100 % stilling til å lede forskningen i prosjektet og 2 farmasøyer i 20 % stilling til å jobbe med utvikling av utdanningen i tillegg til at PU-leder og senterleder inngår med hver 20 % stilling.
- PROFMED – Medical students' professional identity formation during hospital practice mottok 5 millioner i samme utlysning.
- Prosjektet Flere praksisplasser og bedre veiledning for medisinstudenter på fastlegekontorene (FRONESIS) mottok i 2020 ti millioner. Prosjektet skal blant annet kartlegge situasjonen for fastlegepraksis i dag og bidra til økt kunnskap om hvilke faktorer som bidrar til økt rekruttering av praksisplasser i fastlegepraksis samt utvikle et nasjonalt videreutdanningstilbud skreddersydd for fastleger som veileder medisinstudenter i praksis.

Øke etter- og videreutdanningstilbudet

Fakultetet ønsker å styrke satsingen på etter- og videreutdanning og vil ha dialog med instituttene om dette. I 2020 overtok fakultetet ansvaret for et nytt, nasjonalt kurs i forsøksdyrlære. Dette kurset tilbys studenter, doktorgradskandidater og ansatte ved de fire BOTT-universitetene, men kan også bli tilgjengelig for andre brukere mot betaling.